

POSTANOWIENIE

11 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

na posiedzeniu niejawnym 11 lipca 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa S.C. i E.C.

przeciwko Bankowi S.A. w W.

o ustalenie i zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Banku S.A. w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z 9 grudnia 2024 r., V Ca 539/24,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) zasądza od Banku S.A. w W. na rzecz E.C. i S.C. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia pozwanej do dnia zapłaty.

[M.O.]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 9 grudnia 2024 r. Sąd Okręgowy w Siedlcach w sprawie z powództwa S.C. i E.C. przeciwko Bankowi S.A. w W. o ustalenie i zapłatę, na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim z 24 kwietnia 2024 r., I C 484/23, oddalił apelację (pkt I) oraz zasądził od pozwanej na rzecz powodów łącznie kwotę 2700 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie

za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym te koszty zasądzono, do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w drugiej instancji (pkt II).

Pozwana wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu drugiej instancji, zaskarżając to orzeczenie w całości i wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi w innym składzie, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i rozstrzygnięcie sprawy co do istoty poprzez oddalenie powództwa w całości. Ponadto, pozwana wniosła o zasądzenie od powodów na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała na potrzebę wykładni art. 353¹ k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 ustawy z dnia sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (tekst jedn.: Dz.U. z 2024 r., poz. 1646; dalej jako: „pr. bank.”) w zw. z art. 58 § 1 i 2 k.c. jako przepisów mających budzić poważne wątpliwości i wywoływać rozbieżności w praktyce sądów powszechnych. Jako przyczynę kasacyjną pozwana wskazała również oczywistą zasadność wniesionej przez siebie skargi.

Powodowie złożyli odpowiedź na skargę kasacyjną pozwanej, wnosząc o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie przed Sądem Najwyższym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna pozwanej nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, a zarazem kwalifikowanym pismem procesowym o ściśle określonej przez ustawę treści. Sąd Najwyższy, rozpoznając ten nadzwyczajny środek zaskarżenia, nie jest trzecią instancją sądową, lecz działa w interesie publicznym (postanowienie SN

z 27 stycznia 2009 r., V CSK 358/08), na rzecz państwa jako dobra wspólnego (postanowienie SN z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08), jakkolwiek oczywiście nie oznacza to braku indywidualnego interesu skarżącego w rozpoznaniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia, a w konsekwencji także weryfikacji tego interesu (*gravamen*). Jednak przede wszystkim skarga kasacyjna ma służyć ochronie prawidłowego wykonywania prawa oraz jego jednolitej wykładni. Interes prywatny uwzględnia zaś tylko na tyle, na ile może się on stać podłożem zaspokojenia interesu ogólnego (zob. aktualne wciąż uwagi w postanowieniu SN z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej (postanowienie SN z 12 marca 2024 r., I CSK 254/23).

Na etapie przedsądu Sąd Najwyższy ocenia wyłącznie wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz jego uzasadnienie. Wniosek ten stanowi element konstrukcyjny skargi odrębny od podstaw skargi i ich uzasadnienia, które są oceniane dopiero, gdy skarga kasacyjna zostanie przyjęta do rozpoznania.

Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie SN z 17 czerwca 2021 r., IV CSK 1/21).

Jako pierwszą przyczynę kasacyjną pozwana wskazała potrzebę wykładni art. 353¹ k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 pr. bank. w zw. z art. 58 § 1 i 2 k.c. jako przepisów mających budzić poważne wątpliwości i wywoływać rozbieżności w praktyce sądów powszechnych. Rozbieżności te mają dotyczyć kwestii zgodności z zasadą swobody umów wyrażoną w art. 353¹ k.c. umów kredytu

indeksowanego/denominowanego do walut obcych, które zawierają odesłanie do tabel kursowych banków.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania zostało w tym zakresie sporządzone w sposób niezgodny z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego odnoszącym się do przyczyny kasacyjnej w postaci potrzeby wykładni przepisów wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Wykazanie tych rozbieżności powinno opierać się na przedstawieniu wypowiedzi zawierających przede wszystkim aktualne poglądy judykatury, a nie stanowiska wprawdzie wyrażane w przeszłości, lecz od których już wcześniej odstąpiono w związku z rozwojem trendów wykładni i stosowania prawa (postanowienie SN z 15 października 2020 r., I CSK 26/20). Tymczasem skarżąca przedstawiła orzeczenia z lat 2019-2021. Na podstawie takiego doboru judykatury nie można zatem stwierdzić, że pozwana wykazała, iż w aktualnym orzecznictwie sądów powszechnych występują rozbieżności co do wskazanej przez skarżącą kwestii.

Jako drugą przyczynę kasacyjną mającą uzasadniać przyjęcie skargi do rozpoznania skarżąca wskazała oczywistą zasadność skargi.

Na tle tej przesłanki w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że chodzi o szczególne, kwalifikowane, wręcz rażące wypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji, bez wnikliwego wglębiania się w merytoryczną analizę trafności orzeczenia (postanowienia SN: z 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; z 7 października 2010 r., I CSK 189/10; z 28 lipca 2011 r., I CSK 77/11), o wyraźny i istotny błąd z zakresu prawa procesowego lub materialnego, który może mieć wpływ na wynik sprawy (postanowienie SN z 26 kwietnia 2012 r., II CSK 640/11). O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. np. postanowienia SN: z 15 października 2015 r., III CSK 198/15; z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16; z 27 października 2016 r., III CSK 217/16; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17; z 7 marca 2018 r., I

CSK 664/17; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17; z 5 października 2018 r., V CSK 168/18).

Skarżący wywodzi oczywistą zasadność skargi z zarzucanego Sądowi drugiej instancji naruszenia art. 69 ust. 1 i 2 pr. bank. w zw. z art. 58 § 1 i 2 k.c. W ocenie pozwanej, Sąd odwoławczy niezasadnie uznał na podstawie przywołanych wyżej przepisów, że zawarta przez strony umowa kredytu jest bezwzględnie nieważna z uwagi na to, że w umowie nie określono w sposób prawidłowy wysokości zobowiązań stron umowy, a w szczególności kwoty kredytu, która miała być udostępniona powodom.

Uzasadniając zarzut oczywistej zasadności skargi w tym zakresie skarżąca pominęła okoliczność, iż podstawą oceny przez Sądy obu instancji nieważności we wskazanym zakresie była ocena, iż ustalenie wysokości świadczeń wynikających z umowy zależało od przyjętych do rozliczeń wynikających z tabeli kursów ustalanych jednostronnie przez bank oraz brak transparentności skutkowały sprzecznością tak ukształtowanego stosunku zobowiązaniowego z naturą zobowiązania, rażąco naruszało równowagę stron. Sądy uznały, że z uwagi na zawarcie w umowie kredytu postanowień rażąco naruszających równowagę kontraktową stron stanowi podstawę stwierdzenia jej nieważności na podstawie art. 58 § 1 i § 2 k.c. Skarżąca nie wykazała, aby w tym zakresie doszło do naruszenia przepisów prawa materialnego w zakresie uzasadniającym uznanie, iż skarga kasacyjna pozostaje oczywiście uzasadniona.

Skarżąca pominęła ponadto, że Sąd drugiej instancji, niezależnie od przywołanej wyżej podstawy prawnej stwierdzenia nieważności umowy kredytu, stwierdził również, że nieważność umowy wynika z zastosowania przez Bank niedozwolonych postanowień umownych. Sąd odwoławczy w uzasadnieniu wyroku wskazał: „Ponadto, zasadnie też Sąd I instancji stwierdził, że umowa kredytowa zawarta przez powodów zawierała klauzule niedozwolone, o jakich mowa w art. 385¹ § 1 k.p.c., co po ich wyeliminowaniu i braku możliwości zastosowania innego rodzaju przeliczeń, powoduje brak możliwości wykonywania umowy i skutkuje jej nieważnością. Zgodnie z tym przepisem, postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego

prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. (...) Sąd Okręgowy podziela wyrażane szeroko w orzecznictwie stanowisko, że klauzule waloryzacyjne zawarte we wzorcach umownych, oparte o kursy walut wskazane w sporządzanych przez kredytodawcę tabelach, pozwalających bankowi na jednostronne regulowanie wysokości rat kredytu denominowanego, np. do waluty CHF oraz wysokości całej wierzytelności, obciążające w praktyce kredytobiorców nieograniczonym ryzykiem kursowym, stanowią niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ k.c. (...) Sąd Rejonowy prawidłowo ocenił abuzywność klauzul umownych w ocenianej umowie w zakresie dotyczącym przewalutowania kwot kredytu oraz należności ubocznych i trafnie doszedł do wniosku, że bez nich umowa ta nie może dalej wiązać stron, gdyż nastąpiłby brak jej zasadniczych elementów - określenia głównych świadczeń stron, dlatego nie mógł mieć na gruncie przedmiotowej sprawy zastosowania art. 385¹ § 2 k.c. Z treści tego przepisu wynika, że jeżeli postanowienie umowy ocenione na podstawie art. 385¹ § 1 k.c. nie wiąże konsumenta, gdyż zostało uznane za abuzywne, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Jeżeli zaś ze względu na znaczenie tych postanowień nie jest możliwe utrzymanie stosunku zobowiązaniowego w takim kształcie, w jakim założyły go strony, to nie ma podstaw do związania konsumenta pozostałą częścią postanowień umownych. Utrzymywanie umowy w kształcie okrojonym sztucznie tworzyłoby stosunek zobowiązaniowy, którego ówczesnie strony nie chciały wykreować, zatem naruszyłoby zasadę swobody zawierania umów, o jakiej mowa w art. 353¹ k.c. Celem stron było zawarcie umowy kredytu denominowanego do CHF, wobec czego jej przekształcenie w umowę o kredyt złotówkowy prowadziłoby do zmiany istoty tej umowy. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyklucza również w takich przypadkach możliwość uzupełniania powstałej w umowie luki przepisami dyspozytywnymi, np. pozwalającymi na zastosowanie kursu średniego NBP (wyroki TSUE z dnia 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18 oraz z dnia 29 kwietnia 2021 r. w sprawie C- 19/20 (...)), wobec czego należy przyjąć upadek całego stosunku zobowiązaniowego, a nie tylko niektórych elementów, jakie się na

niego składają (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18 (...)). Z uwagi na zawarcie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wskazanej argumentacji odwołującej się do niedozwolonego charakteru zawartych w umowie kredytu postanowień dotyczących w szczególności przeliczeń walutowych brak jest podstaw do przyjęcia, aby skarga kasacyjna wniesiona przez pozwaną była oczywiście uzasadniona.

W świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego przyjmuje się również, że jeżeli bez niedozwolonych postanowień umownych umowa nie może obowiązywać i nie zaszły przesłanki umożliwiające zastosowanie regulacji zastępczej, a konsument postanowień abuzywnych nie potwierdził, nie udzielając następnie świadomej i wolnej zgody na te klauzule i tym samym odmawiając przywrócenia im skuteczności z mocą wsteczną, umowa jest trwale bezskuteczna (nieważna), a podstawą tej nieważności jest art. 58 k.c. (wyrok SN z 8 kwietnia 2025 r., II CSKP 15/23, a także powołane tam wcześniej orzecznictwo).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, § 1¹ i 3 w zw. z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r., poz. 1964).

SSN Kamil Zaradkiewicz

(M.M.)

[SOP]

[r.g.]

